

juli 2026

Thema 2026: Oevers

Soort van het seizoen zomer: libellen

Het Soort van het seizoen is één van de activiteiten in ons jaarthema Oevers

Het valt op hoeveel houten beschoeiingen er overal in onze omgeving zijn aangelegd en nog geregeld worden aangebracht, dit vaak om praktische redenen (tegen afkalving, optimaal m2 gebruik grond, aanlegplaats bootjes, onderhoud). Ze zijn echter erg nadelig voor natuurwaarden, omdat zachte overgangen tussen wal en water belangrijk zijn voor een rijke biodiversiteit. De hoge houten oeversbeschoeiingen hinderen o.a. amfibieën, kleine eendjes en egels. Dieren verdrinken daardoor soms ook. Zie voor meer informatie over het jaarthema, type de woorden oevers en Natuurlijk Delfland in de zoekbalk van internet.

Natuurlijk Delfland staat voor samenleven met de natuur. Volg de link om te weten of het lidmaatschap ook iets voor jou is. [Klik hier](#)

Zoek in juli tot en met september naar libellen, maak foto's en meld deze via natuurlijkdelfland@knnv.nl; vermeld plek waar je ze gezien hebt. Wij publiceren deze in onze Nieuwsbrief. Je kan ze ook rechtstreeks bij waarneming.nl melden.

Soort van het seizoen is één van de activiteiten in ons jaarthema Oevers

Eigen ervaring

Ik weet niet meer wanneer ik voor het eerst het woord libel bij een dier hoorde, maar dat zal ongetwijfeld in mijn vroege jeugd geweest zijn. Ergens in het jaar verschenen er 'libellen' in de lucht. Over diverse soorten maakte ik me niet druk. Misschien vloog er rondom mijn huis in de zomer slechts één soort massaal. Ook tijdens mijn studie in Leiden 'bemoeide' ik me niet met soorten libellen al wist ik wel dat de Aeschna-larve een roofzuchtig beestje was dat zelfs kleine visjes zoals stekelbaarsjes verorberde. Behalve de wonderlijke vlucht en de vier vleugels bracht ik geen onderscheid aan. Toen ik als docent eens meeding op excursie hoorde ik van een collega dat een oud-leerling, Bram Koese, in de buurt van Delft een nieuwe soort ontdekt had! Deze oud-leerling is nu al jaren werkzaam bij Naturalis.

Lantaarntje, een waterjuffer (vleugels langs het lijf)

Eigenlijk ben ik pas na mijn pensionering me meer met soorten gaan bezighouden als ik libellen zag. Je moet ook onderscheid maken tussen twee groepen: juffers en echte libellen. Tijdens mijn rondjes in de buurt van Delft kijk ik tegenwoordig wat zorgvuldiger en probeer ook de tandem [het wiel] te zien bij de paring van de libellen.

Ik weet niet of de tandem bij alle soorten de gewone paringsvorm is. Soms kan ik een foto van libellen maken met mijn fototoestel zonder echte telelens. Het scherp stellen via inzoomen is lastig, maar af en toe heb ik geluk en kan ik een foto doorsturen naar de Nieuwsbrief op hoop van plaatsing. Met de obsidentify-app is het tegenwoordig veel gemakkelijker geworden de soorten aan te geven. Wat wel handig is voor een snelle determinatie, zijn de zoektabellen. Je moet niet denken dat je vaak een bijzondere soort bekijkt.

Herkenning

Libellen zijn aan het water gebonden. De duur van het larvenstadium varieert. Zelf zie ik in de avondschemering soms veel libellen vliegen. Dat zijn dan de grote exemplaren.

Het onderscheid tussen juffers en echte libellen is eenvoudig: juffers hebben een slank lichaam en houden in rust hun vleugels langs het lijf; echte libellen hebben een fors lichaam en houden hun vleugels min of meer dwars op het lichaam.

Ik onderscheid zelf binnen de juffers het **lantaarntje** en de **vuurjuffer** het makkelijkst. Het lantaarntje heeft een blauw achterlijf en de vuurjuffer een rood[bruin].

Vroege glazenmaker

Bij de echte libellen herken ik de **glazenmaker** met een blauwachtig lijf en de **rode heidelibel**, waarbij ik dan nog wel nog verder moet kijken of het de bruinrode -, bloedrode – of steenrode heidelibel is. Bij een wandeling door Meijendel zaten er twee jaar geleden massa's libellen bij een klein vijvertje. Daar heb ik ook foto's van gemaakt.

Vorig jaar was er een 'explosie' van libellen in de Boswachterij Westenschouwen en blijkbaar ook elders want dat haalde ook de pers.

Bruinrode heidelibel

Ecologie

Libellen zijn insecteneters en de larven zijn in het water ook carnivoor. In het voedselweb nemen zij een plaats in, die ook door andere dieren ingenomen kan worden. Omdat zij jagen op insecten kunnen ze beschouwd worden als helpers bij het tegengaan van insectenplagen. Zelf worden ze uiteraard ook bejaagd door

insecteneters. Zij zijn wel belangrijk als indicator voor waterkwaliteit omdat ze min of meer veeleisend zijn.

Recent is een nieuwe rode lijst gids uitgekomen voor Nederlandse libellen. Onderzoek laat zien dat de combinatie van warmer en minder zuur water leidt tot zuurstoftekort in vennen. De opwarming betekent dat de bodemlaag veel meer zuurstof gaat gebruiken vanwege hogere bacterie-stofwisseling en ... dat is funest. Bovendien kan warmer water minder zuurstof bevatten. Vooral libellenlarven blijken hier gevoelig voor.

Ik hoorde een paar weken geleden in Vroege Vogels dat er een soort naar Nederland gekomen vanuit het noorden.

Al met al: libellen leveren een mooi en interessant schouwspel in de lucht en op plantenstengels op. Bij het vervellen tot imago komen ze boven de waterspiegel en het laatste vel blijft aan de plant kleven. Maar ... deze fraaie dieren zijn wel roofdieren.

Er zijn in Nederland zo'n 100 soorten libellen.

Wat kan je voor libellen doen?

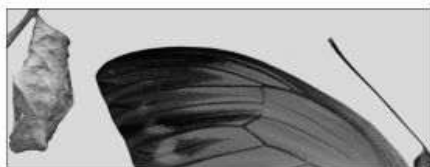
De vrouwtjes leggen hun eitjes op of onder waterplanten die aan de oppervlakte van het water drijven. Denk aan kikkerbeet of waterlelie.

De larven leven in de sloot, liefst tussen waterplanten; als zij uit hun pop kruipen zitten ze op verticale stengels als riet of egelskop. Zorg er voor dat deze planten in je vijver aanwezig zijn

Libel kruipt uit de larven huid.

**Bij ons kun je
je ontpoppen.**

Tot iemand die van de natuur geniet. Of haar bestudeert en beschermt. Natuurlijk Delfland maakt je wegwijzer in de natuur.

**Natuurlijk
Delfland**

delfland.knnv.nl

Copyright: Natuurlijk Delfland, 2026

Referentie: Soort van het seizoen, Natuurlijk Delfland, 2026

Tekst: Jos van Koppen en Geert van Poelgeest

Foto's: Jos en Geert

Eindredactie: Geert van Poelgeest

Overname van delen van de tekst is toegestaan onder bronvermelding